

Esko Seppänen:

Hullun rahan tauti: kapitalismin musta syksy.

Helsinki: Tammi, 2009, 192 s.

Pekka Sauramo
Erikoistutkija
Palkansaajien tutkimuslaitos
pekka.sauramo@labour.fi

Vasemmistoliiton edustajana Euroopan parlamentissa vuodesta 1996 toimineen Esko Seppäsen oli alun perin tarkoitus kirjoittaa kirja europarlamentissa viettämistään vuosista. Viime syksyn tapahtumat saivat hänet kuitenkin muuttamaan mielensä. Seppäsen kirja on pitkälti kirja viime syksyn tapahtumista, joista hän muovaa omalla tyyllillään lähikuvan.

Seppäsen käyttämässä kielessä finanssikriisi on hullun rahan tauti, jonka on aiheuttanut virus nimeltä velka. Kriisi syntyi, kun virus ja hötöräha eli "saman omaisuuden monopolisesta ketjuomistamisesta syntyvä virtuaaliraha" yhteytettiin.

Useimmista taloutta käsittelevistä kirjoista poiketen Seppäsen tapa kirjoittaa muodostaa kirjassa oleellisen osan. Kirjassa esitetyssä tulkinnassa talouskriisin syistä ei ole mitään erityisen poikkeuksellista. Kriisin ruokkijoina Seppäsen tekstissä korostuvat säätelyn ja valvonnan puute sekä täysin järjettömät pankkiirien eli bankstereiden käyttäytymistä ohjaavat kannustimet.

Seppäsen tietoisena pyrkimyksenä on ollut kirjoittaa – tälläkin kertaa – mah-

dollisimman yleistajuinen kirja mahdollisimman suurelle yleisölle. Tavoite on haasteellinen, koska finanssikriisin käsittely pakottaa käyttämään käsitteitä, joita ei ole helppoa määritellä yleistajuisesti. Seppänen kuitenkin tarttuu haasteeseen ja kertoo lukijalle, mitä muun muassa arvopaperistaminen, CLO:t, CDO:t ja Siv:t tarkoittavat.

Kirjan suurin ansio on siinä, että Seppäsen onnistuu peruspyrkimyksessään. Hän kirjoittaa finanssikriisistä yleistajuisesti ja kehrittelemään kielikuvia esittomasti käyttäen tekemättä kuitenkaan liian suurta väkivaltaa itse asialle. Pamfleteissa on harvoin sanastoja, mutta Seppänen on liittännyt kirjaansa sellaisen.

Vaikka kirjassa Yhdysvaltojen talouskriisi saa eniten tilaa, Seppänen tarkastelee myös Eurooppaa Venäjä ja Suomi mukaan lukien. Suomea tarkastellessaan Seppänen palaa 1990-luvun alun pankkikriisiin. Siitä kirjoittaessaan Seppänen ottaa esille muun muassa vaiheen, jota hän kuvaa vasemmiston historialliseksi virheeksi. Seppänen kirjoitti tästä jo vuonna 1993 Pankkikirjassaan.

Seppäsen mukaan SDP:n vetämä vasemmisto-oppositio hylkäsi hallituksen ja oppositiopuolueiden neuvottelijoiden tammikuussa 1993 laatiman kansallisen pelastussuunnitelman, joka sisälsi muun muassa pitkälle menevän omistajavastuun toimeenpanon keskeisenä keinona käsitellä pankkikriisiä. Jos neuvottelutulos olisi hyväksytty, pankkikriisin hoitotapa olisi saattanut Suomessa muuttua Seppäsen mukaan oleellisesti – ja luonnollisesti parempaan suuntaan.

Väite on seppäsmäisen vahva eikä ainakaan heti vakuuta skeptisyyteen taipuvaista lukijaa. Ennen kuin Esko Ahon hallitus saa vähintäänkin osittaisen synninpäästön pankkikriisin hoitotavasta ja vasemmisto-oppositio pannaan syytettyjen penkille, tarvitaan lisää kunnollista tutkimusta pankkikriisin etenemisestä ja sen ratkaisemisen "suomalaisesta" tavasta.

Hullun rahan tauti -kirjan ohella myös Seppo Konttisen Salainen pankkituki -kirja (Talous & Yhteiskunta 2/2008) ja A.-P. Pietilän Pankkituen peitellyt paperit -kirja (Talous & Yhteiskunta 3/2008) sisältävät yllin kyllin aineksia suomalaisen pankkiriisin jatkotutkimuksen aiheiksi.

Kirjan lopuksi Seppänen kirjoittaa muun muassa elvytyspolitiikasta, Keynesistä ja tulevaisuuden näkymistä jopa uusi maailmanjärjestys mukaan luetuna. Voi olla, että kirjan päätösjaksolla on suhteellisen vähän annettavaa myös Seppäsen kohteenaan pitämälle uteliaalle maallikolle – ainakin, jos hän on kiinnostunut saamaan hyvin perusteltuja vastausyhteyksiä lähitulevaisuutta koskeviin kysymyksiin. Kirjan loppujakso on pikemminkin kysymyksiä esittävä kuin vastauksia antava.

Seppänen on parhaimmillaan kirjoittaessaan vaikeista talouteen liittyvistä asioista yleistajuisesti tiedonjanoiselle lukijalle. Sellainen lukija tuskin pettyy Hullun rahan tauti -kirjaa lukiessaan. ■